

SOCIALINIS UGDYMAS

Bandomojo pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

Trukmė – 1,5 val. (90 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar nėra užduoties sąsiuvinyje tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakykite į užduočių klausimus glaustai ir aiškiai. Atsakymus sutalpinkite tam paliktose eilutėse. Neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

TAŠKAI	
--------	--

1. Naudodamiesi šaltiniais ir savo žiniomis atlikite užduotis.

A šaltinis

LDK teritorija Vytauto Didžiojo laikais

B šaltinis

Mažiausia Lietuvos teritorija

C šaltinis

Dabartinė Lietuvos teritorija

1.1. Kuriame amžiuje Lietuvos teritorijos plotas buvo didžiausias?

- A IX a.
- B XII a.
- C XIV a.
- D XV a.

(1 taškas)

1.2. B šaltinyje pavaizduota mažiausia Lietuvos teritorija. Kuriais metais Lietuva buvo praradusi sostinę Vilnių?

- A 1909 m.
- B 1920 m.
- C 1941 m.
- D 1959 m.

(1 taškas)

1.3. Nurodykite priežastį, dėl kurios Lietuva prarado sostinę Vilnių (B šaltinis).

.....

(1 taškas)

1.4. Nurodykite metus, kada Vilniaus kraštas buvo grąžintas Lietuvai. Parašykite, kokia buvo šio grąžinimo priežastis.

Metai: ..... Priežastis: .....

.....

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojas

1.5. Kuri chronologinė išvardytų įvykių seka yra teisinga?

1. Nacių okupacija Lietuvoje.
2. Pirmoji sovietų okupacija Lietuvoje.
3. Rezistencinio pasipriešinimo Lietuvoje nuslopinimas.
4. Dariaus ir Girėno skrydis per Atlantą.

- A 1 2 3 4
 B 2 1 4 2
 C 3 4 2 1
 D 4 2 1 3

(1 taškas)

1.6. Kurioje eilutėje visos išvardytos valstybės yra dabartinės Lietuvos kaimynės (C šaltinis)?

- A Baltarusija, Rusija, Estija.
 B Latvija, Lenkija, Švedija.
 C Lenkija, Estija, Latvija.
 D Rusija, Latvija, Lenkija.

(1 taškas)

1.7. Nurodykite du Lietuvos gamtinės geografinės padėties bruožus.

1. ....
 2. ....

(2 taškai)

1.8. Įvardykite **dabartinę** Lietuvos valstybę kaimynę, kurios pasienyje yra labiausiai į pietryčius nutolusi Lietuvos vieta (C šaltinis).

.....

(1 taškas)

1.9. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą (ES), pasikeitė sienų apsauga ir kontrolė. Įvardykite po vieną valstybę, su kuria Lietuvos valstybės siena yra vidinė ir su kuria – išorinė (C šaltinis).

ES vidinė siena .....
 ES išorinė siena .....

(2 taškai)

1 užduoties taškų suma (maks. 12)

2. Naudodamiesi šaltiniu ir savo žiniomis atlikite užduotis.

Iš itin slapto protokolo.

1. Teritorinės–politinės pertvarkos Pabaltijo valstybėms (Suomijai, Estijai, Latvijai, Lietuvai) priklausančiose srityse atveju Lietuvos šiaurinė siena būtų siena Vokietijos ir SSRS interesų sferų riba. Šiuo abipusiškai pripažįstamas Lietuvos interesas į Vilniaus sritį.

2. Teritorinės–politinės pertvarkos Lenkijos valstybei priklausančiose srityse atveju Vokietijos ir SSRS interesų sferos ribotųsi maždaug Narevo, Vyslos ir Sano upių linija. Klausimas, ar abišaliams santykiams bus paranki nepriklausoma Lenkijos valstybė ir su kokiomis sienomis, gali galutinai paaiškėti tik tolesnės politinės raidos eigoje. Pietryčių Europos atžvilgiu iš sovietų pusės pabrėžiamas SSRS interesas į Besarabiją.

Lietuvos istorijos chrestomatija: 1861–1990 03 11, sudarė A. Gaigalaitė, J. Skirius, Kaunas: Šviesa, 1993, p. 216.

2.1. Kurio slapto dokumento ištrauka čia pateikta?

(1 taškas)

2.2. Nurodykite, kuriais metais buvo pasirašytas šis dokumentas.

(1 taškas)

2.3. Kokia pagrindinė problema aptariama šiame dokumente?

(1 taškas)

2.4. Nurodykite, kokios šalys pasirašė šį dokumentą.

(1 taška)

2 užduoties taškų suma (maks. 4)

3. Naudodamiesi šaltiniu ir savo žiniomis atlikite užduotis.

Mokslo planavimas buvo gryniausias absurdas. Reikalauta planuoti ne tik mokslo straipsnių ir disertacijų kiekį (penkmečiui, ne metams!), bet ir išradimus! Mokslo darbų rezultatų reikšmė neretai būdavo pamirštama. Nuolatinės komisijas taip pat domino tik popieriai. Mokslo institutų tarybos dažnai tapdavo tik tarpstotėmis, persiunčiančiomis ataskaitų srautą į centrą (abejoju, ar jas kas nors atidžiau skaitydavo).

Pagal J. Brėdikio *Gyvenimas klinikoje*, Kaunas: Santara, 2000, p. 289.

3.1. Įvardykite SSRS vadovą, įvedusį penkmečių planavimą.

(1 taškas)

3.2. Paaiškinkite, kodėl šaltinio autorius mokslo planavimą vadina absurdišku.

(1 taškas)

3 užduoties taškų suma (maks. 2)

4. 1938 metų Lietuvos Konstitucija:

- A įtvirtino demokratinį valdymą.
- B įtvirtino parlamentinio valdymo būdą.
- C suformavo stiprią karinę diktatūrą.
- D suteikė didelę valdžią Prezidentui.

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojas

Čia rašo
vertintojas

Čia rašo
vertintojas

5. Kuris įvykis užfiksuotas šioje nuotraukoje?

Čia rašo
vertintojas

- A 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės Akto paskelbimas.
- B 1940 m. rugpjūčio 3 d. Lietuvos įstojimas į SSRS.
- C 1947 m. LTSR Aukščiausiosios Tarybos išrinkimas.
- D 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimas. (1 taškas)

6. Nuotraukoje užfiksuota Baltijos kelio akimirka. Nurodykite, kuriam iš išvardytų įvykių paminėti buvo skirta ši akcija.

- A 1939 m. Ribentropo–Molotovo pakto 50-osioms metinėms.
- B 1940 m. birželio 15 d. pirmosios sovietų okupacijos pradžiai.
- C 1941 m. birželio 23 d. sukilimo prieš SSRS metinėms.
- D 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimui. (1 taškas)

7. Kurioje eilutėje visi išvardyti asmenys – Lietuvos prezidentai?

- A V. Adamkus, A. Brazauskas, A. Stulginskis, A. Voldemaras.
- B V. Adamkus, A. Stulginskis, K. Grinius, A. Smetona.
- C V. Adamkus, A. Brazauskas, A. Smetona, A. Voldemaras.
- D V. Adamkus, K. Grinius, J. Ambrazevičius, A. Ramanauskas-Vanagas. (1 taškas)

8. Kurioje eilutėje surašytos tik į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą įtrauktos Lietuvos vietovės?

- A Kauno senamiestis, Europos centras, Trakų istorinis nacionalinis parkas.
- B Kernavės archeologinė vietovė, Kuršių nerija, Struvės geodezinis lankas.
- C Trakų istorinis nacionalinis parkas, Šiluva, Vilniaus istorinis centras.
- D Vilniaus istorinis centras, Europos centras, Kernavės archeologinė vietovė. (1 taškas)

9. Naudodamiesi šaltiniais ir savo žiniomis atlikite užduotis.

A šaltinis

Iš istorijos žinote, kad pinigais įvairiuose kraštuose yra buvę gyvuliai, pipirai, druska, kriauklelės ir kitokie egzotiški daiktai. Šiuo laiku naudojami popieriniai banknotai ir metalinės monetos yra ir patogūs nešiotis (piniginėje užima nedaug vietos), ir patvarūs (spausdinami ant labai kokybiško popieriaus), ir dalūs (lengva atiduoti grąžą), ir lengvai atpažįstami bei sunkiai klastojami (yra vandens ženklai, apsauginiai siūleliai, paslėpti skaičiai, matomi tik apšvietus ultravioletiniais spinduliais). Tačiau popierinius ir metalinius pinigus šiandien jau palengva keičia elektroniniai: debetinės ir kreditinės kortelės, mokėjimo pavedimai internetu, čekiai ir pan.

Pagal Ekonomikos pradžmenys IX–X klasėms, Vilnius: TEV, 2003.

9.1. Remdamiesi A šaltiniu nurodykite dvi savybes, kuriomis pasižymi pinigai.

.....

(1 taškas)

9.2. Nurodykite, kokias funkcijas (mainų priemonės, kaupimo priemonės, vertės matas) atlieka pinigai pateiktuose pavyzdžiuose.

1. Parduotuvės vitrinoje mačiau džinsus už 175 litus.	.....
2. Tėvai kiekvieną mėnesį atideda po 200 litų. Taip stengiasi sutaupyti vasaros atostogoms.	.....
3. Per vasaros atostogas pardavinėdamas ledus užsidirbau 800 litų. Taigi galėsiu nusipirkti dviratį.	.....

(2 taškas)

Čia rašo
vertintojas

B šaltinis

„Monetų namų“ kolekcijoje „Iškiliausi Lietuvos žmonės“ įamžintas Lietuvai svarbių ir nusipelnusių asmenybių, veikusių įvairiais mūsų istorijos laikotarpiais, atminimas. Medalio averse vaizduojamas Romo Kalantos portretas, jo fone – Kauno Muzikinio teatro fasadas. Po portretu iškaldinti žodžiai iš Romo Kalantos priešmirtinio raštelio: „Dėl mano mirties kalta tik santvarka“ ir jo parašas.

Pagal www.monetunamai.lt.

- 9.3. Ant monetos parašyta: „Dėl mano mirties kalta tik santvarka“. Kokia santvarka buvo Lietuvoje, kai žuvo Romas Kalanta?

<p>.....</p>	Čia rašo vertintojas
--------------	-------------------------

(1 taškas)

- 9.4. Kodėl Romas Kalanta priešmirtiniame raštelyje kaltino santvarką? Atsakymą pagrįskite dviem argumentais.

<p>1. ....</p> <p>2. ....</p>	
-------------------------------	--

(2 taškai)

- 9.5. Kodėl Romo Kalantos istorinį poelgį būtų galima pavadinti pilietine drąsa?

<p>.....</p> <p>.....</p>	
---------------------------	--

(1 taškas)

- 9.6. Kuris požymis **nebūdingas** pilietinei visuomenei?

- A Aktyvi savanoriška piliečių visuomeninė veikla.
 B Nevyriausybinių organizacijų kūrimasis ir veikla.
 C Piliečių dalyvavimas viešuose reikaluose.
 D Visuomenės aukščiausiųjų sluoksnių interesų gynimas.

(1 taškas)

9 užduoties taškų suma (maks. 8)

10. Naudodamiesi šaltiniais atlikite užduotis (šaltiniuose sakiniai sunumeruoti, nes pagal juos pateikiami klausimai).

A šaltinis

Žemės drebėjimų judesius fiksuoja specialus prietaisas – seismografas (1). Jis padeda tirti ir fiksuoti žemės virpesius seismogramose, kuriose matome žemės drebėjimų stiprumą (2). Pagal Richterio skalę galima įvertinti drebėjimų stiprumą nuo vieno iki dešimties balų (3). Kai stiprumas pasiekia penkis balus, dūžta indai. Didesnis pavojus kyla pasiekus septynis balus, kai siūbuoja tiltai, įtrūksta sienos, griūva mūriniai pastatai (4). Sukurti žemės virpesių nustatymo būdai leidžia prognozuoti požeminių smūgių prasiveržimą, nors vis dar neišvengiama netikėtų tragedijų (5).

B šaltinis

Gyvendamas Čilėje Ignas Domeika aktyviai įsitraukė į geologinį mokslinį tiriamąjį darbą (6). Jis ne tik surado, bet ir ištyrė nemažai vario, aukso, akmens anglių telkinių (7). Be to, jis aptiko ir nustatė naujus dar nežinomus mokslui mineralus, vėliau pavadintus domeikitu ir argneritu (8).

10.1. Kuriame sakinyje kalbama apie mokslškai patikimų duomenų rinkimą?	Čia rašo vertintojas
<input type="text"/>	(1 taškas)
10.2. Kuriame sakinyje kalbama apie žemės drebinimo padarinius?	
<input type="text"/>	(1 taškas)
10.3. Remdamiesi šaltiniais nurodykite geologijos tyrimo objektą.	
<input type="text"/>	(1 taškas)
10.4. Įvardykite kalnus, kuriuose Ignas Domeika tyrinėjo naudingųjų iškasenų telkinius.	
<input type="text"/>	(1 taškas)
<input type="text" value="10 užduoties taškų suma (maks. 4)"/>	

11. Naudodamiesi šaltiniu ir savo žiniomis atlikite užduotis.

Iš publikacijos „Sekundėje“, 2011 m. rugpjūčio 8 d.

Žmonės pasakoja apie gamtos pokštus: atsivėrusiose duobėse dingusius upelius, po nakties atsiradusius ežerus, mįslingą požeminį pasaulį. Per šimtmečius jie jau priprato prie pavojaus su visu namu ir gyvuliais nugarmėti į žemės gelmes.

11.1. Įvardykite šaltinyje aprašytą gamtos reiškinių.	Čia rašo vertintojas
<input type="text"/>	(1 taškas)
11.2. Kurioms Lietuvos rajonų savivaldybėms būdingas šaltinyje aprašytas reiškinys?	
<p>A Joniškio ir Kretingos. B Mažeikių ir Skuodo. C Pakruojo ir Kėdainių. D Pasvalio ir Biržų.</p>	(1 taškas)
11.3. Nurodykite svarbiausias gamtines sąlygas, reikalingas šiam reiškiniui susidaryti.	
<input type="text"/>	(1 taškas)
<input type="text" value="11 užduoties taškų suma (maks. 3)"/>	

12. Naudodamiesi Būtingės naftos terminalo iliustracija ir savo žiniomis atlikite užduotis.

12.1. Kurioje Lietuvos dalyje yra Būtingės terminalas?

- A Rytinėje.
- B Pietinėje.
- C Vakarinėje.
- D Šiaurinėje.

(1 taškas)

12.2. Kokias tarptautines ekonomines galimybes atvėrė Būtingės terminalas? Nurodykite dvi galimybes.

1. ....
2. ....

(2 taškai)

12.3. Įvertinkite terminalo poveikį aplinkai. Savo atsakymą argumentuokite.

.....

.....

(1 taškas)

12.4. Didelės naftos ir gamtinių dujų atsargos randamos Šiaurės jūros šelfo zonoje. Jas siurbia Šiaurės ir Vakarų Europos regionų šalys. Kurioje eilutėje **visos** išvardytos valstybės yra priskiriamos **Vakarų Europos** regionui?

- A Jungtinė Karalystė, Nyderlandai, Belgija.
- B Nyderlandai, Belgija, Švedija.
- C Vokietija, Norvegija, Prancūzija.
- D Švedija, Jungtinė Karalystė, Danija.

(1 taškas)

12 užduoties taškų suma (maks. 5)

Čia rašo
vertintojas

13. Naudodamiesi šaltiniais ir savo žiniomis atlikite užduotis.

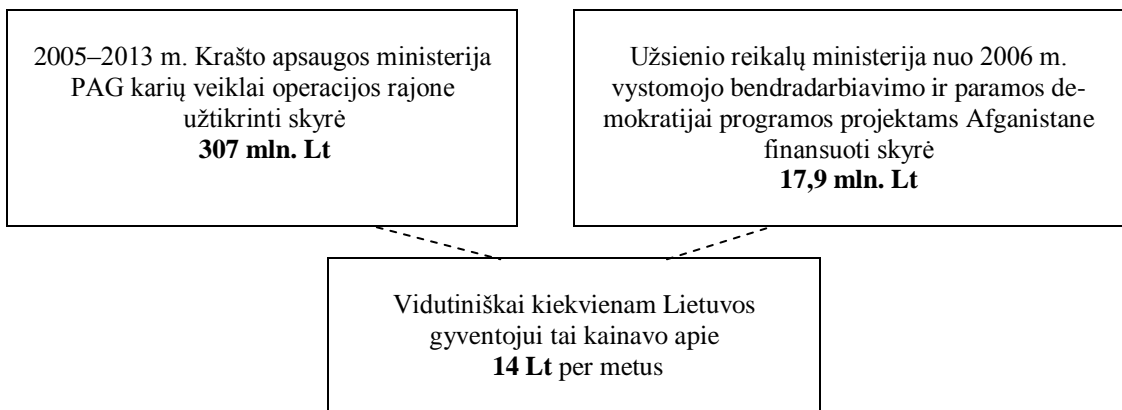
A šaltinis

2013 m. atsakomybę už saugumą Afganistano Goro provincijoje perdavusi Afganistano nacionalinėms saugumo pajėgoms, Lietuva užbaigė 2005 m. birželį pradėtą ir daugiau nei aštuonerius metus trukusią didžiausią ir pirmąją savo savarankišką tarptautinę misiją – vadovavimą NATO tarptautinių saugumo paramos pajėgų (TSPP) Goro provincijos atkūrimo grupei (PAG) Afganistane. Neramioje šalyje savo gyvybe rizikavę Lietuvos ir kitų Goro bendradarbiavusių šalių kariai užtikrino saugumą ir stabilumą provincijoje, sudarė sąlygas funkcionuoti vietos valdžiai ir saugiau vykdyti civilinius projektus. Lietuvos lėšomis Goro provincijoje pastatytos 22 naujos mokyklos, atidarytos bibliotekos, kompiuterių klasės ir kt.

Pagal <http://kariuomene.kam.lt>.

B šaltinis

Lietuvos parama – Goro provincijos žmonių gerovei

Pagal http://kariuomene.kam.lt/lt/tarptautines_operacijos_786.html.

13.1. Įvardykite žemyną, kuriame yra Afganistanas.

(1 taškas)

13.2. Pasak lietuvių kareivių, Afganistanas yra kalnuota šalis, kuriai būdingi dideli temperatūros svyravimai. Vasarą vidudienį oro temperatūra pakyla iki 50 laipsnių karščio, o naktį – jau 5 laipsniai žemiau nulio. Žiemą oro temperatūra nukrinta net iki minus 30 laipsnių. Paaiškinkite, kodėl šioje šalyje tokie dideli temperatūros skirtumai.

(1 taškas)

13.3. Įvardykite tarptautinę karinę organizaciją, kurios veikloje dalyvauja Lietuva (A šaltinis).

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojas

13.4. Pateikite du pavyzdžius, kaip Lietuva padeda stiprinti tarptautinį saugumą ir stabilumą (A ir B šaltiniai).

.....

.....

(2 taškai)

13.5. Remdamiesi B šaltiniu paaiškinkite, kaip **netiesiogiai** Lietuvos gyventojai prisideda prie tarptautinių misijų ir kartu prie tarptautinio saugumo užtikrinimo.

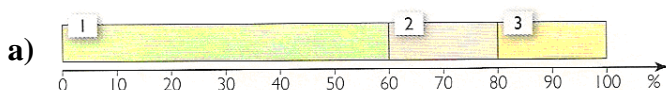
.....

.....

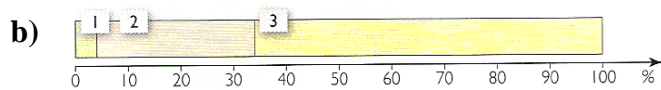
(1 taškas)

13 užduoties taškų suma (maks. 6)

14. Naudodamiesi šaltiniais ir savo žiniomis atlikite užduotį.

A šaltinis**Ūkio struktūra**

1. Bioproductinis ūkis; 2. Pramonė; 3. Paslaugos

1. Bioproductinis ūkis; 2. Pramonė; 3. Paslaugos

B šaltinis**Šalies ekonominė galia**

- I. Stiprios ekonomikos šalys, pavyzdžiui, Japonija, Australija ir kt.
- II. Silpnos ekonomikos šalys, pvz., silpnai išsivysčiusios Afrikos, Azijos ir Okeanijos valstybės

Pagal R. Garliauskienės *Geografija, 10 klasė*, Vilnius: Kronta, 2007.

Lentelėje pateikti dviejų valstybių ūkio aprašymai. Remdamiesi A ir B šaltiniais lentelėje nurodykite dviejų valstybių ūkio aprašymus atitinkančią ūkio struktūrą (A šaltinis) ir šalies ekonominę galią (B šaltinis).

Valstybės ūkio aprašymas	Ūkio struktūra (raidė)	Šalies ekonominė galia (skaičius)
Dauguma gyventojų dirba menkai mechanizuotame žemės ūkyje. Būdingas plantacijų ūkis. Vyrauja kasybos pramonė ir pirminio žaliavų perdirbimo pramonės šakos. Paslaugų sektorius silpnai išplėtotas. Šiuolaikinės paslaugos teikiamos ne vietas gyventojams, o atvykstantiems turistams.	.....	.....
Žemės ūkis sudaro nedidelę BVP dalį, ūkis mechanizuotas, dirbančiųjų žemės ūkyje mažai, bet valstybės beveik visiškai apsirūpina maisto produktais. Plėtojamos mokslui imlios pramonės šakos. Labai išplėtotos paslaugos.	.....	.....

(1 taškas)

14 užduoties taškų suma (maks. 1)

Čia rašo
vertintojasČia rašo
vertintojas